

Budapest hét csudája.

A minap művészek és műbarátok egy lakomáján Budapest hét csudájáról kezdtem beszélni. Amit ott csak úgy odavettem, hadd mondjam el most részletesebben. Valóban én hét csudáját ismerem Budapestnek.

Először is Budapest fekvése. A budai hegyek alatt kigyózó széles medrű Duna s a másik parton terebélyesen elhuzódó város, hegy és völgy és víz és mindez oly pompázatos egységben.

Aztán a Margitsziget. Nincs a világon még egy ilyen tündéerkert, melynek partjait minden oldalról víz mosná, s a kertben a kultúra és a természet, a szív és az értelem, a test és lélek egyformán kielégülhet, rózsák és szállodák, szanatórium és sport, minden mi szemnek és szájnak ingere kapható ez álomországban.

A harmadik, mikor este, hogy kigyulnak az égen a csillagok, a Dunapartról eltakarodott a zajgó népség, csend borul a partra, s a Citadella balról, a Halászbástya jobbról tündéri fénybe öltözködnek, s a Dunának méltóságos némasággal hőmpolygó vizében tizezer fény vibrálni kezd. Ha a filozófus a fenséget a csillagos égből látta, mi a csillagos ég alatt rezgő fénycsillogások misztikumának fenségétől vagyunk megindulva.

A negyedik, a Szépművészeti Múzeum, Munkácsy, Paál és Szinyei terme. Nincs a világon nép, melynek három ilyen mester oly rendkívüli igazsággal fejezné ki népe lelkét. A három együtt adja a magyar sirva vigadó lelkét, mikor a szenvedély, a mélabú és a kitörő vigság ellentétei egybeforradnak.

Az ötödik, az Ezeregyéjszakából idelopott tündérpalota, Lechner iparművészeti muzeuma. A Vereckei szoroson áthatoló és keletről idevándorló magyarság egész szín- és formakincse bele van lapálva ennek köveibe. Mint egy tündérsátor csipkediszben, melynek ponyvája színes mázos téglaköből emelkedik, olyan ez az Üllői-utra átálmodott, inkább néprajzi múzeumnak való fantasztikum, ősi keleti emlékek álomszövetéből fonva.

A hatodik a Városliget Anonymus-szobra. Ha japán vagy brit, német, olasz, kínai, amerikai vagy afrikai utazó pesti emlékeit írja le, — azt a hatást, melyet reá az Anonymus gyakorolt, ki nem felejtene. Ezerszámra közölték a világ illusztrált lapjai. Mi a titka hatásának? A történettudósok akribiája egyszer csak kétségbe nem vonható hitelességgel kísüti, hogy ki volt Béla király jegyzője, — nem érdekeli. Az Anonymus-szobor misztikuma mindörökké megfejtethetlen marad, mint maga a magyar nép. Ezer éven át idegen népek tengerében mint egy rejtelmes sziget, kifürkészhetetlen jellemvonásokkal, rokontalan nyelvvel, egyenes derékkal él Európában ez a nemzet annyi zivatarral s vésszel dacolva, él titokzatos magányban, csak Istenben és a maga erejében bizva, a maga lelkébe mélyen elmerülve, ül fenséges nyugalomával, mint Ligeti szobra, távol a világ zajától, ül félve és gyülöltetve, mint minden, ami különös, egyszerű, ritka és különvaló. Ligeti Anonymusa szimbóluma a magyarságnak. Több, mint egy névtelen krónikás momentuma, az egész nemzet titokzatosságának jelképe. Ez titka csudás hatásának és megdöbbentő erejének.

A hetedik csuda, különös jelenség. Csak szép nyári délelőttökön jelenik meg, amikor a napsugár mosolygó derűvel omlik végig a városon. Allunk a svábhegyi kilátótoronyban s alattunk rózsaszínű ködfátyolba burkolózik Pest, a halkan pihegő város, beborulva ködleplel. Fel és le, hullámoz a ködlepel, amint ezer színben csillog, irizál, szikrázik, elkápráztatva a nézőt. Mintha csiszolt gyémántból szőtték volna, a napsugár fények remegésébe törik meg rajta . . .

Láttam, hogy keveslik e hét csudát. Barátaim rám támadtak. Hogyan, hát a legnagyobbat, azt ki is felejtet? Hát mi van a pesti szép magyar asszonnyal? Van-e annál nagyobb csuda?

De kedvesem, én nem szeretem a naplementét, a velencei galambetetést, semmit, ami közönséges. Volt egy ösmerősöm, aki minden banketten megszakította a beszélőket és felkiáltott:

— Csend. Előbb éljenek ők, a szép pesti nők!

Viharos taps. Pedig a pesti szép magyar asszonyokban nem az a szép, ami bennük pesti, hanem ami magyar. Azt pedig megkapjuk Pécsen, Szegeden, Kolozsvárt, Kassán, Pozsonyban, Győrött egyformán.

Barátom tiltakozott.

— Egyszer egy pesti szép asszonyt kísértem el a Rue de la Paix egy szabójához ruhát próbálni. Mikor az új ruhát felvette, odaállott a tükör elé, egyet-kettőt rántott magán, a nyakon bővített, a szoknyán szűkített, egy másit igazított és ott állott előttem egy más ruhában a pesti kacér.

A directrice ámult-bámult. Én ujjongtam: Bravo, bravo, gyerünk csak a Váci-utcára . . .

Igaza volt barátomnak, — ezt csakugyan kifeleltem. Kezdjünk tehát egy új hétszuda-sorozatot. Legyen annak az első pontja, a pesti szép asszony — külön izlése.

Dr. Lázár Béla.